

Methodieken en werkvormen

Scoutingkennis –
Theorie Spelvisie – Scouts

Maker: Scouting Nederland (Commissie Trainingen en Vorming)
Datum van productie: 2015, aangepast december 2023

Kwalificatiekaart
Scoutingkennis – Spelvisie SCOUTS en de activiteitengebieden.

Leeftijd: Scouts

Korte inhoud:
Algemene theorie behorende bij Spelvisie per speltak – Scouts.

Dit is geen officieel document van Scouting Nederland, maar is door Scouting Nederland geselecteerd omdat het een goed voorbeeld is van hoe je zelf met dit onderwerp aan de slag kunt gaan. Hierdoor kan het zijn dat sommige onderdelen van dit document niet geheel overeenkomen met wat Scouting Nederland normaal communiceert.

Spelvisie per speltak

Bij elke speltak wordt puntsgewijs ingegaan op een aantal zaken die belangrijk zijn voor het spel van Scouting. Onderdelen die regelmatig terugkomen, zijn de kernpunten programma, de structuur in de speltak en daarmee samenhangend het werken met subgroepen, het thema van de speltak of de fases waarin de speltak is opgedeeld, het openen en sluiten, de rol van de leiding, begeleiding of adviseur, de mate van jeugdparticipatie, het zomerkamp en tot slot enkele bijzonderheden voor water- en luchtscouts.

Tips voor trainers

In een trainingssituatie kan ervoor gekozen worden om alles helemaal compleet te behandelen of om alleen de hoofdlijnen te behandelen en dan dieper in te gaan op de spelvisie van één speltak. Zeker bij een homogene groep deelnemers kun je veel meer diepgang bereiken. De speltakinformatie op de volgende pagina's wordt uitgebreider in de kompassen van de verschillende speltakken beschreven.

Onderstaand een overzicht van de zaken die elke leidinggevende zou moeten weten

- Kernpunten van alle speltakken.
- Progressiesysteem van alle speltakken (beverbadges, insignes bij welpen, scouts en explorers, jaarbadges, uitdagingen en awards).
- Afnemende leiding en toenemende zelfstandigheid van bever tot roverscout.
- Dorp Hotsjietonia en Stuiter, Jungleboek-verhaal met Mowgli en Shanti.
- Nesten met gids en helper, ploegen met ploegleider (PL) en assistent-ploegleider (APL)
- Zelfbestuur met afdelings- of stambestuur.
- Partenza.

Scouts

Kernpunten programma

Scouts spelen hun spel waar ze maar willen: op het land, op het water of in de lucht. Bij de scouts worden de vaardigheden steeds verder uitgediept. Door het uitvoeren van de insigne-eisen worden insignes verzameld. Scouts werken in ploegen, waarin ze op kleine schaal kennis maken met leiderschap en verantwoordelijkheid. Scouts leren hoe je onder begeleiding een programma kunt bedenken en uitvoeren.

Structuur in de speltak

Scouts zijn jongens en meiden tussen de 11 en 15 jaar oud, wat overeenkomt met groep 8 van de basisschool tot en met klas 3 van de middelbare school. Een groep scouts noem je een troep. Een troep bestaat uit ongeveer 16 tot 30 scouts. De scouts werken nauw samen in ploegen van 5 tot 7 scouts, met een ploegleider (PL) en assistent-ploegleider (APL). Het ploegensysteem van Scouting heeft als uitgangspunt dat scouts met elkaar zo veel mogelijk eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid ontwikkelen. De PL en de APL hebben hierin een bijzondere rol. Het ploegensysteem is gebaseerd op het idee dat jongeren in deze leeftijd naar elkaar toe trekken en een vriendengroep gaan vormen. De duur van de speltak scouts is hierbij dan ook bewust aangepast naar vier jaar: zo is er voldoende spreiding in de leeftijd om én een vriendengroep te zijn én op een natuurlijke manier leiding te kunnen nemen.

Een deel van de activiteiten vindt plaats in de ploeg of met de ploeg. Vooral tijdens het zomerkamp komt de ploeg goed tot zijn recht, als een ploeg samen in één tent slaapt, samen één keuken bouwt en samen op hike gaat. Daarnaast zijn er ook activiteiten die met de hele troep worden gedaan.

Alle PL's en APL's vormen samen met de leiding de troepraad. In Werken met ploegen vind je meer informatie over het werken met ploegen, bijvoorbeeld hoe je ploegen samen kunt stellen en hoe je aan een PL komt.

Er zijn in een troep 2 tot 5 leiders met een verhouding leiding: jeugdleden van 1:5 tot 1:7.

Thema

Bij de scouts is er geen fantasiethema meer waarin het Scoutingspel zich afspeelt, zoals bij de bevers en welpen. Waar bevers en welpen baat hebben bij een fantasiewereld om de wereld om hen heen te leren begrijpen, hebben scouts de leeftijd bereikt waarop ze (cognitief) prima in staat zijn om ideeën en concepten te begrijpen. Dit neemt niet weg dat ook bij scouts een thema gebruikt kan worden bij bepaalde activiteiten. Voor scouts is het thema wel een belangrijk onderdeel van het kampprogramma. Bij scouts staat of valt het kamp met een goed thema. Jij herinnert je waarschijnlijk ook nog dat ene zomerkamp met dat leuke thema. Bij de scouts dient het thema dan ook meer om er een onvergetelijk avontuur van te maken.

Als je in een bepaald thema wilt gaan spelen, probeer dan ook een accommodatie of kampplaats te vinden die past in het thema. Als er voorkeur is voor een bepaalde omgeving, kijk dan of een bepaald thema daar bij aansluit. Kijk ook of een thema wel voldoende mogelijkheden biedt. Een thema loopt als een rode draad door het kampprogramma heen. Gebruik het thema om nieuwe activiteiten te bedenken. Het gaat er daarbij niet alleen om dat jij er als leidinggevende activiteiten bij kunt verzinnen, maar vooral of de jeugdleden er hun fantasie in kwijt kunnen en of het bij hun leeftijd en ontwikkeling past.

Het centrale thema bij de scouts zit niet meer in een fantasievol themaverhaal; het centrale thema is het werken met ploegen.

Fases

De leeftijdsgroep scouts is in het bijzonder de leeftijdsgroep waarin het aanleren van allerlei technieken en vaardigheden centraal staat. Als handvat voor het aanleren van al deze vaardigheden, is het programma voor de scouts opgedeeld in drie fases.

In de eerste fase krijgen ze de basis om veilig deel te kunnen nemen aan de activiteiten (basisfase). Dan volgt een fase om de kennis te verdiepen, waardoor scouts zelfstandig mee doen aan het programma (verdiepingsfase). In de derde fase gaat het meer om de individuele interesses en kunnen scouts zich specialiseren in onderwerpen die hun interesse hebben (specialisatiefase).

De drie fases:

1. Basisfase, eerste jaar, dertien insignes; in deze fase leren de scouts alles wat ze nodig hebben om veilig en verantwoord mee te kunnen doen met activiteiten. Er zijn in totaal acht activiteitengebieden en in deze fase leren zij van elk gebied de basis. Zodra zij een basistechniek beheersen, behalen scouts een basisinsigne. Voor het gebied Uitdagende Scoutingtechnieken kunnen zij zelfs drie insignes in de wacht slepen. Tevens zijn er voor waterscouts ook drie insignes te behalen. In totaal zijn er dertien basisinsignes te behalen.
2. Verdiepingsfase, tweede jaar, tien insignes: in de verdiepingsfase gaat de ontwikkeling een stap verder dan in de basisfase. Hier leren scouts alles wat elke scout van elk activiteitengebied, minimaal moet kennen en kunnen, waaronder het zelfstandig en veilig kunnen toepassen van de technieken. Ook in deze fase kunnen zij voor de acht activiteitengebieden een verdiepingsinsigne behalen. Voor het gebied Uitdagende Scoutingtechnieken kunnen zij zelfs drie insignes in de wacht slepen. In totaal kunnen scouts dus tien verdiepingsinsignes behalen. Op de blouse wordt dan het basisinsigne vervangen door een verdiepingsinsigne.
3. Specialisatiefase, derde en vierde jaar:
 - Een bijdrage leveren: door de ervaring van de scouts, leveren ze een waardevolle bijdrage aan het programma. Ze helpen bijvoorbeeld de minder ervaren scouts of organiseren zelf een deel van een opkomst.
 - Specialisatie: de scouts kunnen zich specialiseren in één of meerdere activiteitengebieden waarvoor een specialisatie-insigne te behalen is.
 - Leiderschap: jeugdleden oefenen met leiderschap in de specialisatiefase wanneer

zij de rol van (assistent-)ploegleider vervullen. Ze dragen hierbij zelf verantwoordelijkheid. Omdat er niet altijd voldoende plaatsen zijn voor alle scouts in de specialisatiefase om een (A)PL-rol te vervullen of omdat sommige scouts er gewoon nog niet aan toe zijn, wordt hen de mogelijkheid geboden om te experimenteren met leiderschap onder het doel 'organiseren' uit de specialisatiefase.

- Organiseren: de oudere (meer ervaren) scouts hebben de leeftijd dat ze zelf best wel ideeën hebben over wat ze bij Scouting willen doen en zijn er prima toe in staat om er over na te denken hoe dat dan zou moeten. Daarnaast kunnen ze prima een programmaonderdeel uitleggen en leiden.

In het laatste deel van de specialisatiefase bereiden scouts zich ook voor op de volgende uitdaging: het overvliegen naar de explorers, waar ze onder begeleiding zelf hun programma moeten bedenken, voorbereiden en uitvoeren. Op de website van Scouting Nederland staat meer informatie over de fases en de insignes voor scouts.

In het laatste deel van de specialisatiefase bereiden scouts zich ook voor op de volgende uitdaging: het overvliegen naar de explorers, waar ze onder begeleiding zelf hun programma moeten bedenken, voorbereiden en uitvoeren. Op de website van Scouting Nederland staat meer informatie over de fases en de insignes voor scouts.

Openen en sluiten

Als de scouts per ploeg bij elkaar staan, kan de opening beginnen:

Leidinggevende zegt: 'Troep staat'	Iedereen gaat netjes staan, er wordt niet meer gesproken.
Leidinggevende zegt: 'Mag ik de vlag?'	Eén of twee vooraf aangewezen scouts (bijvoorbeeld van de ploeg van dienst of van de ploeg die aan de beurt is) komen naar voren en hijsen de vlag.
Leidinggevende zegt: 'Troep saluut'	Iedereen (behalve de scouts die de vlag hijsen) salueert (arm omhoog, hand op schouderhoogte).
Als de vlag boven is, zegt de leidinggevende: 'Saluut af'	Iedereen heeft zijn armen weer naast het lichaam. Na het vastknopen van de vlag, doen de scouts die de vlag gehesen hebben een stap achteruit en ze brengen een saluut aan de vlag.
Leidinggevende zegt: 'Mag ik de wet?'	Een vooraf aangewezen scout komt één pas naar voren, salueert naar de leidinggevende (de leidinggevende antwoordt met een saluut) en zegt uit zijn of haar hoofd de wet op. Na afloop keert de scout terug naar zijn of haar plek.
Leidinggevende zegt: 'Troep rust'	Iedereen kan even uit de houding en de leidinggevende heeft de gelegenheid om te vertellen wat er tijdens deze opkomst gaat gebeuren.

Naar huis, maar niet voordat de groep als geheel afscheid van elkaar heeft genomen. De sluitingsceremonie maakt in één keer duidelijk dat de opkomst echt voorbij is.

Leidinggevende zegt: 'Troep staat'	Iedereen gaat netjes staan, er wordt niet meer gesproken.
Eventueel uitreiken insignes	Hier heeft de leidinggevende ruimte om eventueel behaalde insignes uit te reiken.
Leidinggevende zegt: 'Mag ik de vlag?'	Eén of twee vooraf aangewezen scouts komen naar voren en beginnen met het strijken van de vlag.
Leidinggevende zegt: 'Troep rust'	Iedereen kan uit de houding en de leidinggevende heeft de gelegenheid om brieven uit te delen.

Rol leiding

Scouts willen verdraagzame en rechtvaardige leiding, die actief meedoet met het programma. Je bent eerlijk en open naar de scouts toe en bent daarbij ook consequent. Wanneer je eenmaal dingen toelaat, verwachten ze dat ook in de toekomst. Maak afspraken die voor iedereen gelden (dus ook voor de leiding). Wijs scouts op hun eigen verantwoordelijkheid; je bent geen welpenleider, die ze in alles bij de hand neemt. Ben je bewust van je voorbeeldrol: als jij enthousiast bent, zullen ze snel volgen.

Toon interesse in de hobby's van scouts, hun achtergrond, hun dromen en hun gevoelens. Als je de scouts goed kent, kun je immers inspelen op wat je leden bezighoudt. Dit maakt dat je hun aandacht sneller en langer kunt vasthouden en je minder opmerkingen of instructies hoeft te geven. Ze voelen zich dan serieus genomen, gesteund en aangemoedigd. Hun vertrouwen in zichzelf en in jou als leidinggevende groeit.

Dit vertrouwen in jou is essentieel, omdat de leden dan naar je gaan opkijken. Je gaat de scouts inspireren en ze gaan het voorbeeld dat je zelf als leidinggevende stelt volgen. Dit maakt dat er weer eens minder noodzaak is om je scouts te moeten gaan sturen met regeltjes, preken of sancties. Zo ontwikkelt er zich voor jou de ruimte om echt met je leden te gaan werken en ze hun levensbagage mee te geven.

Als leidinggevende bij de scouts sta je tijdens de activiteiten midden in het sociale leven van je jeugdleden. Niet zoals de leerkracht die voor in de klas zijn uitleg geeft. Ook niet zoals ouders die hun kind afzetten bij hun vrienden en achteraf vragen hoe het geweest is. Je hebt hierdoor als leidinggevende een erg goed beeld van wat er binnen je troep gebeurt en hoe elk kind zich in deze troep beweegt en voelt.

Jonge leiding is nog erg vertrouwd met hun leefwereld. Hierdoor zullen je jeugdleden jou als leidinggevende veel sneller volgen en naar je opkijken. De manier waarop jij als leidinggevende een voorbeeld neerzet, is dan ook van cruciaal belang in hoe je troep zich later in het scoutsjaar zal gaan gedragen. Oudere leiding kan met name een schakel zijn naar bestuur en ouders.

Jeugdparticipatie

Centraal bij de jeugdparticipatie bij scouts staat de troepraad. De troepraad kan een bijdrage leveren aan het programmeren van een driemaandelijks programma. Op die manier krijgen de scouts inspraak in de troep en kunnen ze aangeven welke activiteiten ze leuk vinden en welke wat minder. Oudere scouts kunnen, behalve dat ze ideeën leveren, ook een actieve bijdrage leveren aan de voorbereiding en uitvoering van een programma.

Afspraken maak je samen met de scouts. Je legt ze niet zomaar op. Wanneer je samen afspraken maakt, weten ze waarom een afspraak er is en zullen ze een afspraak sneller respecteren. Uiteraard staat niet alles ter discussie: veiligheid of gezondheid en afspraken met ouders of de groep zijn soms gewoon bindend.

Conflictsituaties los je samen op. Samen een moeilijk moment aanpakken, levert meer op dan alleen straffen. Ook hierbij is het van belang om consequent te zijn. Probeer vooruit te kijken en afspraken te maken over zaken waarvan je verwacht dat je een knelpunt kunnen gaan vormen. Geef ook toe als je zelf een fout gemaakt hebt. Dat draagt bij aan een veilige groepsfeer.

Bij scouts werk je aan de derde trede op de participatieladder. In het laatste jaar van de scouts kan dit doorgroeien naar de vierde trede.

Progressie

Insignes

In basisfase leren de scouts alles wat ze nodig hebben om goed, veilig en verantwoord mee te kunnen doen met de activiteiten van deze speltak. De insignes van de basisfase zijn gekoppeld aan de acht activiteitengebieden. Zodra een scout de basistechniek van een activiteitengebied beheerst, behaalt hij of zij een insigne. Binnen ieder activiteitengebied is één insigne te halen. Uitzondering is het activiteitengebied Uitdagende Scoutingtechnieken, waarbinnen drie insignes te behalen zijn. In totaal zijn er voor scouts dus tien insignes in de basisfase.

Na de basisfase kunnen scouts zich verder verdiepen in de acht activiteitengebieden. Tijdens deze fase leren ze alles wat een scout minimaal moet kunnen en kennen binnen een activiteitengebied. De verdiepingsinsignes zijn te behalen in dezelfde activiteitengebieden als de insignes van de basisfase.

Voor het activiteitengebied Uitdagende Scoutingtechnieken zijn weer drie insignes te behalen, in totaal dus tien. Op de blouse wordt het insigne uit de basisfase vervangen door het verdiepingsinsigne.

Voor alle scouts insignes zijn insigne-eisen beschreven, die aangeven wat een scout moet kennen en kunnen. Deze insigne-eisen komen overeen met de doorlopende leerlijn zoals die in de progressiematrix is beschreven. De insigne-eisen geven aan wat we eigenlijk willen dat de scouts leren. Wanneer je als leidinggevende een goed en gevarieerd programma aanbiedt, zoals je dat altijd doet, komen alle activiteitengebieden aan bod en draait elke scout op zijn of haar eigen niveau mee en wordt daarmee uitgedaagd om de insignes uit de basis- of verdiepingsfase te halen.

In de specialisatiefase kunnen scouts zich specialiseren in één of meerdere onderwerpen waarvoor een specialisatie-insigne te behalen is. In de eerste twee fasen was het belangrijk dat alle scouts dezelfde kennis en vaardigheden opdeden, maar in deze fase is het juist de bedoeling dat scouts zich individueel richten op een onderwerp. Bij de specialisatie-insignes kiest een scout zelf een insigne dat hij of zij zo interessant vindt dat hij of zij er grotendeels zelfstandig mee aan de slag gaat. Dit kan tijdens opkomsten, maar zal vooral in de eigen tijd van de scout gebeuren. Ieder activiteitengebied heeft meerdere specialisatie-insignes. Er zijn op dit moment 37 specialisatie-insignes.

In de insigne zijn alternatieve insigne-eisen gemaakt voor lucht- en waterscouts. Waterscouts doen bijvoorbeeld een hike per zeil- of roeiboot in plaats van te voet. Daarnaast zijn er de CWO kwalificaties vanaf 11 jaar.

Awards

Daarnaast bestaan er drie awards voor scouts. Een award is er voor scouts en troepen die iets extra's met meer uitdaging willen doen. De awards zijn ofwel externe awards ofwel internationale awards, gebaseerd op programma's van de WOSM en de WAGGGS. Extra is dus dat sommige awards ook door scouts in andere landen gehaald kunnen worden. Daarnaast kunnen de meeste awards (in tegenstelling tot de insignes) met een hele ploeg of troep gedaan worden. Voor elke speltak hebben de awards een eigen invulling. Meer informatie over awards is te vinden op de website van Scouting Nederland.

Er zijn drie awards: The International Award For Young People, de Nature Award en de Development Award.

Zomerkamp

Scouts kamperen in Nederland. In een tent leven scouts met een ploeg samen op het kamperrein: samen bouwen ze een keuken, samen koken ze, samen doen ze activiteiten en samen gaan ze op hike. Zwaartepunt van het kamp is het samen activiteiten ondernemen in de ploeg. Het kamperrein is vaak op fietsafstand, zodat de scouts er heen kunnen fietsen, maar je kunt ook kiezen voor een heel ander deel van Nederland waar je zelden komt.

Een heel ander soort kamp is een groot internationaal kamp in Nederland, zoals de Nationale Jamboree (NJ) of Nawaka (nationaal waterkamp). Hier kunnen de scouts in aanraking komen met buitenlandse scouts.

Scouts gaan in principe niet naar het buitenland op kamp. Het belangrijkste argument hiervoor is de doorlopende leerlijn. Door te zorgen dat er bij elke speltak nieuwe dingen te ontdekken en te doen zijn (kamperen bij de scouts, buitenland bij de explorers), blijft Scouting voor alle leeftijden uitdagend.

Als je met je scoutsspeltak op kamp wilt gaan, is het belangrijk dat er één leidinggevende is die over een kampkwalificatie beschikt. Zie hiervoor de kwalificatiekaart.